

۲۰۱۸/۰۹/۰۳

ملالی موسی نظام

میرمن عزیزه انوری، چراغ درخشان معارف زن افغان به حق پیوست

طوریکه در پیام تسلیت اظهار گردید، با تأسف و تالم عمیق اطلاع یافتیم که محترمه میرمن عزیزه انوری یکی از مشعل افروزان معارف و پشتیبیانان نهضت زن در افغانستان، در جهان مهاجرت در کلیفورنیای جنوبی به تاریخ دوشنبه ۲۷ ماه آگست، به اثر مریضی ایکه عاید حالشان گردیده بود، در حلقه فامیل عزیز به رحمت حق پیوستند. انا لله و انا الیه راجعون!

این ضایعه بزرگ ملی معارف کشور و فقدان فامیلی را از صمیم قلب به هریک، عالیقدر محترمه خانم عالیه پرونتا، محترمه عایشه معالجه خواهران و فرزندان متوفی اعم از دوست خیره و همکار محترم حمید انوری، محترمه خانم سیما کاظم، محترمه خانم رونا انصاری و محترمه خانم لیلا شیردل که خود را درین غم بزرگشان شریک میدانم، تسلیت گفته و از پروردگار متعال جایگاه محترمه خانم عزیزه انوری دوست و استاد بزرگوار و حقدار خویش را در بهشت برین تمنا میدارم.

میرمن عزیزه انوری از اولین گروپ نسوانی بودند که با موجودیت برقع و چادری در کشور، پله های تعلیم مکتب و فاکولته «پوهنخی» جدیدالتأسیس ادبیات و ساینس رایبهم و با مؤفقیت بیموده و برای تربیت بیشمار اولاد انانث افغان در پایتخت، با شکیبایی و حوصله مندی، علی الرغم امکانات محدود و مشکلات فراوان، کمر همت بستند و شاگردان بیشماری به جامعه تقدیم نمودند.

محترمه عزیزه انوری در شهر کابل و در یک فامیل معارف پرور متولد گردید و دارای چهار خواهر دیگر و دو برادر بودند. ایشان مدارج تحصیلات عالی را تا حد لیسانس بسر رسانیدند طوری که با ختم تحصیلات ابتدایی در مکتب مستورات اندرابی و بعد از فراغت از لیسه ملالی از طرف صبح به تدریس در همان لیسه ایفای وظیفه مینمودند و در بعد از ظهر ها منحیث اولین گروپ، به تحصیل در فاکولته ادبیات و ساینس اشتغال می ورزیدند. مرحومی نظر به مأموریت های شوهر شان مدتی را به آمریت مکتب نسوان ولایت پروان و تدریس دختران آنجا سپری نمودند که خاطرات خوشی ازین مأموریت داشتند. بعد ازین دوره، در سال ۱۳۴۳ هـ ش - ۱۹۶۴ م به اثر تقرر محترمه صالحه فاروق اعتمادی به آمریت مؤسسه نسوان، محترمه عزیزه انوری به عمر ۳۲ سالگی مسئولیت بزرگ ریاست تدریسی و اداره لیسه عالی ملالی را عهده دار گردیدند. بعد از سال ۱۳۴۸ هـ ش - ۱۹۶۷ م به حیث معاونه تدریسات مکاتب نسوان در وزارت معارف عز تقرر حاصل نمودند.

بزرگداشت روز ارزشمند معلم در لیسه ملالی. از راست به چپ خانم عالیه پرونتا یکی از معلمین لایق آن لیسه، محترمه صالحه فاروق اعتمادی، مدیره وقت لیسه، محترمه خاتول ظاهر، عروس اعلیحضرت محمد ظاهر شاه، محترمه شاهدخت بلقیس و محترمه میرمن عزیزه انوری.

از خاطرات بسیار خالصانه محترمه عزیزه انوری از محیط و فعالیت های لیسه ملالی همین در خور توصیف است که در کتاب «قصاریخ ملالی» که در حقیقت جریان و سلسله مراتب آغاز تعلیمات نسوان «۱» بعد از رکود دوره شگوفان و مترقی امانی را با خاطرات خود شاگردان آن لیسه عالی بازگو می نماید، ایشان جریانات و چشم دید سالهای متمادی آن مرکز تعلیمی نسوان مملکت را تشریح و توصیف می نمایند. در جایی مینویسند: "...نا گفته نباید گذاشت که در دوره های قبلی که خود هم متعلم بودم، با چادری به مکتب میرفتیم که خصوصاً در ماه حمل با باران ها و گل ولای رفت و آمد را بسیار دشوار و طاقت فرسا میساخت. اما ازینکه به تعلیم علاقه زیاد داشتیم، به روی خویش نمی آوردیم و به خوشی جانب مکتب روان میشدیم. بعد ها در اثر لطف و مهربانی شاه وقت، این جنجال کم شد که با نبودن چادری، آنروز روز مسرت بخش تاریخی گردید «۲» که با تمدن بیشتر در کشور خوشی همه بیشتر گردید".

محترمه میرمن عزیزه انوری از حسن سلوک و روش نهایت پسنیده، اخلاق حمیده و تواضع برخوردار بودند. اینجانب چه در طول متعلمی در لیسه ملالی و چه در جریان دوستی خالصانه وی با خواهرم در وطن و چه در سال های مهاجرت در امریکا که از محبت استثنایی و سرشار ایشان «از راه دور» بصورت دایمی مستفید میگردیدم، ذاتاً با تحسین و علاقمندی آن صفات عالی را در وجود شان مشاهده مینمودم. متأسفانه با رحلت چنان دوستی ارجمند، خود نیز تکیه گاه ارزشمندی را از دست دادم. از باور به دور است که در اکثر اعیاد و نوروز با وجود تفاوت وقت، اولتر تیلفون تیریکی و محبت خالصانه این انسان بزرگوار به گوشم میرسید که مرا غرق شرمساری و ممنونیت و البته خوشی بیحد مینمود.

محترمه عزیزه انوری با محترمه عالییه پرونتا خواهر شان و عده ای از دوستان هریک خانم نجیبه ابوی و خانم عطیه جویی در روز های خوش حیات و در دوران صلح و امنیت اعلیحضرت محمد ظاهر شاه.

میرمن عزیزه انوری در کتاب «قصاریخ ملالی» از حضور و دیدار مهمانان خارجی در لیسه ملالی که به دعوت وزارت معارف وقت صورت می گرفت، یاد مینمایند و همچنان از مسافرت خودش به پروگرام تجمع مدیران لیسه های فرانسه: "از سفر های خود سفری را که به فرانسه داشتم و به مجلس مدیران مکاتب که در پاریس صورت گرفته بود، اشتراک کردم، خاطره ای بسیار خوبی دارم، چه در آن مجلس که بیشتر از دو صد نفر از مدیران مکاتب سر تا سر فرانسه هم اشتراک داشتند، همه خانم های مسن با البسه مفشن و آرایش های غلیظ حضور به هم رسانیده بودند.

بعد از افتتاح کنفرانس اول هریک از مدیران خود را معرفی میکردند که از کدام شهر و ایالت بوده و چه تعداد شاگردان را اداره مینمودند. منکه در آنوقت جوان ترین و با لباس و آرایش ساده مروج و طنم حضور داشتم، همینکه از تعداد ۲۰۰۰ شاگرد لیسه ملالی و تعداد همکاران که ۲۰۰ نفر بودند بیان نمودم، دفعتاً جمیعت به کف زدن شروع نموده و رئیس کنفرانس که یک مرد بود کتابی را خواست نمود که در مورد مکاتب کمکی فرانسه در ممالک رو به انکشاف معلومات میداد، وی از روی کتاب هم معلوماتی را در مورد لیسه ملالی که تیم لسان فرانسوی داشت، به حضار معلومات داد که با کف زدن ها استقبال گردید."

یکی از خاطره های درخشانی که از محترمه میرمن عزیزه انوری داشته ام، در حقیقت مسیر تحصیلات مرا تغییر داد که این سطور در کتاب «قصاریخ ملالی» هم بیان گردیده است و گاهی خودشان از آن یاد آور میگردیدند. درین جریان من که شاگرد جوان و بی تجربه ای بودم، با اقدام عاقلانه و نهایت مدبرانه وی متوجه گردیدم که انسان هایی که به فکر کمک و رهنمونی دیگرانند، در حقیقت چه وجیبه ارزشمندی را باور دارند.

محترمه عزیزه انوری مدیره لیسه ملالی با محترمه حمیرا حمیدی و خانم جارج پامپیدو صدر اعظم فرانسه در لیسه ملالی

بهر حال، برای ادامه تحصیل به توصیه دوستان و فامیل شامل پوهنخی اقتصاد شدم و بعد از چند هفته مضامین را برای اهداف تحصیلات خویش نا مناسب تشخیص دادم و باوجودی که مدتی از آغاز سال تحصیلی پوهنتون سپری شده بود، با درخواستی برای پوهنخی حقوق و علوم سیاسی، به دیدار مرحوم پوهاند عثمان خان انوری، «که البته نسبتی با محترمه عزیزه جان نداشته اند» رئیس پوهنتون رفتم و با وعده تعقیب دروس عقب مانده، که شاید به امر وی بتوانم شامل پوهنخی حقوق گردم. ایشان که شخص جدی و دقیق بودند به دلیل آغاز دروس در پوهنتون، درخواست مرا نپذیرفتند و توصیه نمودند که به همان پوهنخی اقتصاد ادامه دهم.

چند روزی نه گذشته بود که میرمن عزیزه انوری که از خواهرم جریان را شنیده بود، تیلیفونی پرسید که چه پلانی دارم، توضیح نمودم که یکسال را انتظار می مانم؛ ولی روز دیگر ایشان مرا به لیسه ملالی خواسته و راپوری را که از سه سال اخیر نمرات درسی و نتایج امتحانات من با درخواستی از جانب خود لیسه عنوانی پوهنتون تهیه نموده بود، بدستم داد و باوجود انکار من از دیدار دوباره رئیس پوهنتون، با اصرار مرا روانه دفتر پوهاند انوری نمود.

شکرگزار و مفتخرم که چنان کمک معنوی آن شخصیت های والای معارف کشور و استادان خبره را بی مجرا نگذاشته و در بدست آوردن نمرات بالا ترین در پوهنخی حقوق و علوم سیاسی کوشیدم.

در خاتمه یکبار دیگر عمیق ترین تسلیت قلبی خویش را به مناسبت فوت مرحومه میرمن عزیزه انوری، چراغ فروزان معارف افغانستان عزیز، به فامیل معزز شان تقدیم نموده و از بارگاه ایزد متعال برای استاد و دوست بزرگوار و معارف پرور خویش بهشت برین و برای دوستان صبر جمیل تمنا میدارم. روح شان شاد و یاد عزیز شان گرامی باد. آمین، یا رب العلمین.

نوت: ۱ - کتاب قصاریخ ملالی - گرد آورنده خانم نسرین ابوبکر - گروس، محل و تاریخ طبع: ورجینیا، ایالات متحده امریکا جون

۱۹۹۸.

۱ - قصاریخ ملالی صفحه ۲۲۱ - به ارتباط «دوره مدیریت عزیزه انوری از ۱۹۶۴ تا ۱۹۶۸»